

“OILA VA GENDER” ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

OILA, XOTIN-QIZLAR VA IJTIMOIY HAYOT

e l e k t r o n i l m i y j u r n a l

1/2025

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan
2021-yil 17-iyundagi 1190-sonli “Ommaviy axborot vositasi davlat
ro‘yxatidan o‘tkazilganligi to‘g‘risida guvohnoma” berilgan.

“Oila, xotin-qizlar va ijtimoiy hayot” jurnali “Ijtimoiy boshqaruv”
jurnalining vorisidir.

*Jurnal mahalla va oila institutlarini mustahkamlash hamda gender tengligiga
oid barcha ijtimoiy masalalar sohasida fanlararo fundamental, ilmiy-amaliy
tadqiqotlar va innovatsion g‘oyalarni tatbiq etishga ixtisoslashgan nashrdir.*

ISSN 9874-4126

TOSHKENT

TAHRIR HAY'ATI RAISI:

EGAMBERDIYEVA Nodira Melibayevna (Bosh muharrir) – *pedagogika fanlari doktori, professor.*

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

NARBAYEVA Tanzila Kamalovna – *sotsiologiya fanlari doktori, professor.*
MUSURMANOVA Aynisa Musurmanovna (Bosh muharrir o'rinbosari) – *pedagogika fanlari doktori, professor.*
ABDURAMANOV Xamid Xudaybergenovich – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
BEGIMQULOV Uzoqboy Shoimqulovich – *pedagogika fanlari doktori, professor.*
FARFIYEV Bahromjon Atxamdjanovich – *sotsiologiya fanlari doktori, dotsent.*
ISHKUVATOV Valiqlul Turdiyevich – *tarix fanlari doktori, professor.*
KARAMYAN Marietta Xachaturovna – *psixologiya fanlari doktori, professor.*
MUSLIMOV Narzulla Alixanovich – *pedagogika fanlari doktori, professor.*
NURMATOVA Mukarram Axmedovna – *falsafa fanlari doktori, professor.*
NARMATOV Nuriddin Soatmuradovich – *yuridik fanlari doktori, professor.*
RAHMANQULOVA Nilufar Xodji-Akbarovna – *yuridik fanlari doktori, dotsent.*
SAYDIVALIYEVA Xurshida Xodjiakbarovna – *yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).*
ATAMURATOV Rasuljon Kadirjonovich – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).*
SODIQOVA Shohida Marhobayevna – *sotsiologiya fanlari doktori, professor.*
UMIRZAKOV Baxodir Xamidovich – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
IBRAGIMOV Lutfullo Ziyodullayevich – *geografiya fanlari doktori, dotsent.*
JABBAROV Ulug'bek Abduraxmanovich – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).*
HOJIYEV Rasulbek Boynazar o'g'li – *falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)*

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Эгамбердиева Нодира Мелибаевна (Главный редактор) – *доктор педагогических наук, профессор.*

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Нарбаева Танзила Камаловна – *доктор социологических наук, профессор.*
Мусурманова Айниша Мусурмановна (Заместитель главного редактора) – *доктор педагогических наук, профессор.*
Абдураманов Хамид Худайбергенович – *доктор экономических наук, профессор.*
Бегимкулов Узокбой Шоимкулович – *доктор педагогических наук, профессор.*
Фарфиев Бахромжон Аткамджанович – *доктор социологических наук, доцент.*
Ишкuvatov Валикул Турдиевич – *доктор исторических наук, профессор.*
Карамян Мариэтта Хачатуровна – *доктор психологических наук, профессор.*
Муслимов Нарзулла Алиханович – *доктор педагогических наук, профессор.*
Нурматова Мукаррам Ахмедовна – *доктор философских наук, профессор.*
Нарматов Нуриддин Соатмурадович – *доктор юридических наук, профессор.*
Рахманкулова Нилуфар Ходжи-Акбаровна – *доктор юридических наук, доцент.*
Сайдивалиева Хуршида Ходжаикбаровна – *доктор философии юридических наук (PhD).*
Атамуратов Расулжон Кадиржонович – *доктор философии педагогических наук (PhD).*
Содикова Шохида Мархобаевна – *доктор социологических наук, профессор.*
Умирзаков Баходир Хамидович – *доктор экономических наук, профессор.*
Ибрагимов Лутфулло Зиёдуллаевич – *доктор географических наук, доцент.*
Жаббаров Улугбек Абдурахманович – *доктор философии педагогических наук (PhD).*
Ходжиев Расулбек Бойназар оглы – *доктор философии (PhD) по философским наукам.*

THE CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD:

Egamberdiyeva Nodira Melibayevna (Editor-in-Chief) – *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Narbayeva Tanzila Kamalovna – *Doctor of Sociological sciences, Professor.*
Musurmanova Aynisa Musurmanovna (Deputy Editor-in-Chief) – *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*
Abduramanov Khamid Khudaybergenovich – *Doctor of Economic Sciences, Professor.*
Begimkulov Uzokhboy Shoimkhulovich – *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*
Farfiyev Bakhromjon Atkhamdjanovich – *Doctor of Sociological Sciences, Associate Professor.*
Ishkuvatov Valikhul Turdiyevich – *Doctor of Historical Sciences, Professor.*
Karamyan Marietta Khachaturovna – *Doctor of Psychological Sciences, Professor.*
Muslimov Narzulla Alikhanovich – *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*
Nurmatova Mukharram Akhmedovna – *Doctor of Philosophical Sciences, Professor.*
Narmatov Nuriddin Soatmuradovich – *Doctor of Law Sciences, Professor.*
Rakhmankulova Nilufar Khodji-Akbarovna – *Doctor of Law Sciences, Assistant Professor.*
Saydivaliyeva Khurshida Khodjiakbarovna – *Doctor of Philosophy in Law (PhD).*
Atamuratov Rasuldjon Kadirdjonovich – *Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD).*
Sodikova Shokhida Markhobayevna – *Doctor of Sociological Sciences, Professor.*
Umirzakov Bakhodir Khamidovich – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Ibragimov Lutfullo Ziyodullayevich – *Doctor of Geographical Sciences, Assistant Professor.*
Djabbarov Ulughbek Abdurakhmanovich – *Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD).*
Khodjiev Rasulbek Boynazar ogly – *Doctor of Philosophy (PhD) in Philosophical Sciences.*

SOTSILOGIYA

Usmonova R.M. O'zbekistonda xotin-qizlar norasmiy bandligini kamaytirishning iqtisodiy va huquqiy jihatlarining sotsilogik tahlili	4
---	---

JAMIYAT VA OILA

Axunov M.M. Aholi migratsiyasi genezisi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	17
Yulchiyeva D. Oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan ijtimoiy-pedagogik faoliyat mohiyati	26
Davlatova H.U. Yoshlar orasida intellektual migratsiya ko'lamini qisqartirish va tartiblash mexanizmlarini takomillashtirish.....	36

IJTIMOY PEDAGOGIKA

Matkarimov A.M. Oilada ta'lim muhitini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik jihatlarini	46
Ummatkulova N. Oila va maktab hamkorligida o'smirlarning aqliy rivojlanishini takomillashtirish.....	53
Qahhorova F.Y. Ijtimoiy pedagogikada ishontirish metodlari	60
Rustamova N.Y. Oilada kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan tadqiqot ishlari metodikasi mazmunini tahlil qilish.....	67
Egamberdiyeva G.B. Umumiy o'rta ta'lim maktablari direktorlarining boshqaruv kompetentligini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	79

IJTIMOY PSIXOLOGIYA

Arzikulov D.N. Mutaxassislar shaxsiy-kasbiy sifatlarini shakllantirishning axloqiy-psixologik omillari.....	89
Shamsiyev O'.B. Bolalar chapaqayligi xususida	94
Абдуганиева Д.А. Влияние семейного воспитания на формирование эмоционального состояния личности	100
Xudoyorova M.X. Ta'lim psixologiyasining talabalar o'zlashtirishidagi ahamiyati	109
Ashurova A.N. O'smirlik davrida o'z-o'zini anglashni rivojlantirishning psixologik omillari	119
Nazarova M.Y. Xotin-qizlarga nisbatan kiberzo'ravonlik: sabab, oqibat va himoya mexanizmlari.....	127

Ummatkulova Nigora,
Oila va gender ilmiy-tadqiqot instituti
tayanch doktoranti

OILA VA MAKTAB HAMKORLIGIDA O'SMIRLARNING AQLIY RIVOJLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya. Ushbu maqola oila va maktab o'rtasidagi hamkorlik o'smirlarning aqliy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishini tahlil qiladi. Oila va maktab birgalikda ishlashi aqliy qobiliyatlar, akademik natijalar va shaxsiy o'sishga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishini o'rganadi. Maqolada oila va maktab birgalikda ishlashining turli usullari, jumladan, aloqa strategiyalari, umumiy mas'uliyat va hamkorlikdagi faoliyatlar keltirilgan.

Аннотация. В данной статье анализирует, как сотрудничество между семьей и школой влияет на умственное развитие подростков. Изучает, как совместная работа семьи и школы положительно влияет на интеллектуальные способности, академические результаты и личностный рост. В статье представлены различные способы совместной работы семьи и школы, включая коммуникационные стратегии, общую ответственность и совместную деятельность.

Annotation. This article analyzes how cooperation between family and school affects adolescents' mental development. It explores how collaboration between family and school can positively impact cognitive abilities, academic performance, and personal growth. The article presents various ways of family and school collaboration, including communication strategies, shared responsibility, and collaborative activities.

Tayanch so'zlar: oila va maktab hamkorligi, aqliy rivojlanish, o'smirlar, aqliy qobiliyatlar, akademik natijalar, metod, ta'lim, o'qitish, texnologiya, o'quvchi, ta'sir.

Ключевые слова: сотрудничество семьи и школы, умственное развитие, подростки, умственные способности, академические результаты, метод, воспитание, обучение, технология, ученик, влияние.

Keywords: cooperation of family and school, mental development, adolescents, mental abilities, academic results, method, education, teaching, technology, student, influence.

Maqsad oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikning o'smirlar aqliy rivojlanishi hamda akademik yutuqlariga ta'sirini o'rganishdir. Ushbu maqsadni asoslash uchun bir necha muhim jihatlarni ko'rib chiqish zarur. Birinchidan, o'smirlarning aqliy qobiliyatlari va akademik natijalari oila va maktab o'rtasidagi o'zaro aloqalarga bog'liq.

Kirish. O'smirlik davri inson rivojlanishining eng muhim va o'zgaruvchan bosqichlaridan biridir. Bu davrda o'smirlar nafaqat jismoniy, balki aqliy, emotsional va ijtimoiy jihatdan ham keskin o'zgarishlarni boshdan kechiradilar. Aynan shu davrda ularning ta'lim olishdagi muvaffaqiyatlari, aqliy va emotsional rivojlanishi uchun ta'lim muhitining ahamiyati ortadi. Ta'lim jarayonida oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikning ta'siri nihoyatda katta. Oila va maktabning samarali hamkorligi o'smirlarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirish, akademik yutuqlarga erishish va emotsional barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Maqolaning maqsadi oila va maktab hamkorligi o'smirlarning aqliy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishini tahlil qilish, shu orqali o'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlari va shaxsiy rivojlanishlarini yaxshilashga qanday usullarni taklif qilishni ko'rsatishdir¹.

Maqsad va uni asoslash. Maqsad oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikning o'smirlar aqliy rivojlanishi hamda akademik yutuqlariga ta'sirini o'rganishdir. Ushbu maqsadni asoslash uchun bir necha muhim jihatlarni ko'rib chiqish zarur. Birinchidan, o'smirlarning aqliy qobiliyatlari va akademik natijalari oila va maktab o'rtasidagi o'zaro aloqalarga bog'liq. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida doimiy muloqot, ijobiy hamkorlik va qo'llab-quvvatlash o'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Oila maktabdagi o'qish jarayoniga bevosita ta'sir o'tkazgan holda o'smirning umumiy rivojlanishiga ham yordam beradi. Ikkinchidan, maktabda o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash va ularga akademik muvaffaqiyatga erishishda yordam berish uchun o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida ishonchli hamda samarali hamkorlik zarur. Shuning bois o'smirlarning aqliy rivojlanishida oila va maktab hamkorligining o'rni va ahamiyatini chuqur tahlil qilish, ta'lim jarayonining sifatini yaxshilash uchun kerakli metodologiyalarni ishlab chiqish zarur².

¹ Epstein, J. L., & Sheldon, S. B. (2002). Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement // The Journal of Educational Research, 95(5), 308-318. DOI: 10.1080/00220670209596604. <https://www.attendanceworks.org/present-and-accounted-for/>

² Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? Review of Educational Research, 67 (1), 3-42. DOI: 10.3102/00346543067001003.

1-jadval

Ota-onaning ishtiroki va akademik natijalarga ta'siri

Ota-onaning ishtiroki turi	Akademik natijalarga ta'siri
Maktab yig'ilishlarida qatnashish	Yaxshilangan baholar va motivatsiya
Uy vazifasini bajarishda yordam	Muammolarni hal qilish qobiliyatining oshishi
Mustaqil o'rganishni rag'batlantirish	Tanqidiy fikrlash qobiliyatining yaxshilanishi
Yuqori kutishlar o'rnatish	Akademik motivatsiya oshishi

Ilmiy muammoning tavsifi va yechimi. Ilmiy muammo oila va maktab o'rtasidagi hamkorlik o'smirlarning aqliy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishi va bu jarayonning samarali tashkil etilishi bilan bog'liq. O'smirlarning qobiliyati rivojlanishida ta'lim muhitining, shu jumladan, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarning ahamiyati juda katta. Oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikni yaxshilash orqali o'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini oshirish va ularga qo'llab-quvvatlash ko'rsatish imkoniyatlari yanada kengayadi. Biroq bu jarayonda bir qancha muammolar ham mavjud. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida aloqa yo'qligi, vaqt cheklovlari yoki ijtimoiy-iqtisodiy to'siqlar ba'zan o'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlariga to'sqinlik qiladi. Shuning uchun oila-maktab hamkorligini samarali yo'lga qo'yish uchun yangi metodologiyalar va strategiyalar ishlab chiqilishi zarur.

Ilmiy yechim sifatida o'smirlarning aqliy rivojlanishiga ta'sir qiluvchi oila va maktab hamkorligini yaxshilashga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqish muhimdir. Bunga ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida doimiy uchrashuvlar, o'zaro ishonchni mustahkamlash, ta'lim jarayonida birgalikda ishlash va o'smirlarga individual yondashuvni joriy etish kiradi³. O'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini oshirish uchun ota-onalar faollik ko'rsatishlari, o'quvchilarga yordam berishlari va maktabda bo'layotgan tadbirlarda ishtirok etishlari kerak. Maktab o'qituvchilari esa o'z pedagogik metodologiyalarini o'smirlarning individual ehtiyojlariga moslashtirishlari zarur. Shuningdek, oila va maktab o'rtasida ishonchli va ochiq muloqot o'smirning o'qishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi.

Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida aloqa yo'qligi, vaqt cheklovlari yoki ijtimoiy-iqtisodiy to'siqlar ba'zan o'smirlarning ta'limdagi muvaffaqiyatlariga to'sqinlik qiladi. Shuning uchun oila-maktab hamkorligini samarali yo'lga qo'yish uchun yangi metodologiyalar va strategiyalar ishlab chiqilishi zarur.

³ Hill, N.E., & Tyson, D.F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740-763. DOI: 10.1037/a0015362.

Oila-maktab hamkorligining foydalari

Foydasi	Ta’rifi
Akademik yutuqlar yaxshilanishi	Oila va maktab birgalikda ishlaganda, talabalarning akademik natijalari yaxshilanadi
Emotsional qo‘llab-quvvatlash	O‘smirlar emotsional qo‘llab-quvvatlashni olish orqali stressni kamaytiradilar va o‘qishga qiziqishlarini oshiradilar
Ijobiy ijtimoiy munosabatlar	O‘smirlarning o‘zaro munosabatlari va oila bilan aloqalari mustahkamlanadi

Jamoat kengashining Nizomidan kelib chiqib, Jamoat kengashining asosiy vazifalari sifatida quyidagilar belgilangan:

1. Ota-ona, mahalla va ta’lim muassasalarining hamkorligini mustahkamlash, shu orqali ota-onalarning farzandlar tarbiyasidagi o‘rni, majburiyati, o‘zaro munosabati va mas’uliyatini kuchaytirish.

2. Jamoat kengashlari faoliyatini metodik ta’minlash, ta’lim muassasalaridagi ta’lim-tarbiya sifatini o‘rganish va ularni yanada takomillashtirishga oid tadbirlarni amalga oshirish.

3. Voyaga yetmaganlar qarovsizligi va ular tomonidan sodir etilishi mumkin bo‘lgan jinoyatlarning oldini olish, yoshlarni turli yot g‘oyalar tahdididan himoya qilish, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish, huquqiy savodxonligini oshirishga qaratilgan profilaktik tadbirlar samaradorligini oshirish va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish.

4. O‘quvchilarni dars jarayoniga to‘liq jalb etish va bitiruvchilarni ish bilan ta’minlash.

5. Ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar orqali yurtimizda amalga oshirilayotgan bunyodkorlik ishlari, ayniqsa, ta’lim tizimidagi islohotlar haqida o‘quvchilar, ota-onalar va keng jamoatchilikning uzviy xabardorligini ta’minlash.

6. O‘quvchilarning bo‘sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish hamda ularni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash.

Oila va maktabning hamkorlikdagi faoliyati murakkab ko‘rinishga ega bo‘lib, tadqiqotda mazkur jarayon samaradorligini oshirishning pedagogik ta’minotini ishlab chiqishga e’tibor qaratildi.

Metodologik blok	Maqsad: oila va maktab integratsiyasining pedagogik ta’minotini yaratish				
	Vazifalar	O‘qituvchilar va ota-onalarning hamkorligini yo‘lga yo‘lga qo‘yish	O‘quvchi shaxsini yaxlit rivojlantirish maqsadida o‘qituvchilar va ota-onalarning birgalikdagi faoliyati va yuzaga keladigan qiyinchiliklarni tahlil etish	Pedagogik integratsiya subyektlarida bilish faolligi, turfa xil qiziqishlar, mas’uliyat hissi, o‘z-o‘zini nazorat qilish, hurmat va sabrlikni rivojlantirishga erishish	
Amaliy blok	Bosqichlar	1. Motivatsion. 2. Kommunikativ-faoliyatli. 3. Kognitiv. 4. Refleksiv			
	Mazmuni va tashkiliy shart-sharoitlar	1. Interfaollik (ta’lim jarayonining asosiy subyektlari sifatida o‘qituvchi va ota-onalarning o‘zaro birgalikdagi faoliyati). 2. Madaniyat bilan uyg‘unlik (ijtimoiy-madaniy muhiti, shuningdek, o‘qituvchi va ota-onalarning pedagogik madaniyati). 3. Loyihalash (ta’lim muhitining o‘ziga xosliklari bilan aloqadorlikda ta’lim muhitini loyihalash). 4. Majmuaviylik (integratsiya jarayoni ishtirokchilarida integrativ qobiliyatlarni shakllantirishning o‘zaro aloqadorligini hisobga olish)			
Baholovchi-natijaviy	Mezonlar	Motivatsion	Kommunikativ faoliyatga doir	Kognitiv	Refleksiv
	Ko‘rsatkichlar	Integratsiyaga o‘qituvchilar va ota-onalarning intilishi	O‘qituvchilar va ota-onalarning pedagogik nuqtayi nazarlarining mosligi	O‘qituvchilar va ota-onalarning pedagogik integrativ faoliyatining nazariy asoslari	Mazkur jarayonni takomillashtirish uchun o‘qituvchilar va ota-onalarning faoliyatini modellashtirish

1-rasm. Oila va maktabning hamkorlikdagi faoliyatini integratsiyalash modeli

Motivatsion bosqichda integratsiya jarayonini o'qituvchi va ota-onalar tomonidan to'g'ri anglanishi uchun pedagogik shart-sharoit yaratiladi va "integratsiya – bu integrativ faoliyat uchun zarur shart-sharoitlarni aks ettiruvchi shaxsiy sifatlarni rivojlantirishga yo'naltirilgan o'qituvchi va ota-onalarning pedagogik munosabatlarining yangi darajasi", degan tushuncha qaror toptiriladi⁴.

⁴ Chavkin, N.F., & Williams, D. L. (1989). The minority parent and the elementary school: Attitudes and practices // The Elementary School Journal, 91(3), 273-284. DOI: 10.1086/461599.

Kommunikativ faoliyatga yo'naltirilgan bosqich o'qituvchi va ota-onalarning o'zaro faoliyati uyg'unlashuvi, shuningdek, oila va maktabning pedagogik vazifalarining o'ziga xosligi, ularning pedagogik imkoniyatlari yuqori ekanligini anglashiga imkon beradi. Shuning uchun kommunikativ faoliyatga yo'naltirilgan bosqichda o'qituvchi va ota-onalarning ta'lim muassasasining standart talablari doirasida integrativ pedagogik faoliyatini hamkorlikda loyihalash va amalga oshirish, shuningdek, mazkur faoliyat natijalari asosida o'qituvchi va ota-onalarning muammolarini o'zaro birgalikda hal etilishiga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Kognitiv bosqichda integratsion jarayon subyektlarida integratsiya fenomeni, uning tuzilishi, mazmuni, shuningdek, mazkur jarayonni samarali amalga oshirish shart-sharoitlari haqidagi quyidagi bilimlarni tarkib toptirish talab etiladi: o'qituvchi va ota-onalarning pedagogik integrativ faoliyatning nazariy asoslarini o'zlashtirishi; oila va maktab integratsiyasining pedagogik ta'minotini yaratish tizimi haqidagi tasavvurlarini shakllantirishi hamda rivojlantirishi; o'qituvchi va ota-onalarning tarbiyaning samarali texnika va texnologiyalarini o'rganishi.

3-jadval

**Oila va maktab integratsiyasining pedagogik ta'minoti
samaradorligini baholash mezonlari**

Bosqichlari	Mezonlari
Motivatsion	integratsiya – ta'lim jarayoniga o'qituvchi va ota-onalarning ijobiy-emotsional munosabati, zamonaviy maktab uchun integratsiya jarayoni zarurligining ijtimoiy ahamiyati anglanishi
Kommunikativ faoliyatga doir	o'qituvchi va ota-onalarning o'z pedagogik faoliyatining o'ziga xosliklarini aniq ko'ra olishi; o'zaro tarbiyaviy imkoniyatlarini birlashtira olishi; hamkorlikda ta'lim-tarbiya jarayonini amalga oshirishi; ta'lim jarayonidagi ijtimoiy-madaniy muhit bilan bog'liqlikda pedagogik faoliyatni samarali tashkil etishi
Kognitiv	nazariy va metodik bilimlar to'liqligi; o'qituvchi va ota-onalarda integratsiya tizimi haqida tasavvurlar shakllanganligi
Refleksiv	ta'lim amaliyotini tahlil etish, pedagogik muammolarni anglash, qiyinchiliklarni bartaraf etishga doir pedagogik faoliyatni loyihalashtirish, pedagogik maqsad va vazifalarni muvaffaqiyatli bajarish, o'qituvchi va ota-onalar ta'lim-tarbiya jarayonida yo'l qo'yadigan xatolarini anglashi; refleksiv qadamlar ketma-ketligini aniqlashtirishi

Oila va maktab integratsiyasi pedagogik ta'minotining muhim bosqichi refleksiya bilan bog'liq bo'lib, o'qituvchi va ota-onalar o'zlarining pedagogik faoliyatining samaradorligini tahlil etishadi,

qiyinchiliklar, muammolar va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xatarlarni aniqlashtirishadi⁵.

Yana bir jihatni ta'kidlab o'tish lozimki, taklif etilgan model invariant tarkibiy asoslarga ega bo'lib, barcha bosqichlarda uni oilaning o'ziga xosliklari (tarkibi, ijtimoiy holati, tarbiyaviy imkoniyatlari, diniy mansubligi) bilan bog'liqlikda amalga oshirilishi mumkin (3-jadval).

Oila va maktab integratsiyasining pedagogik ta'minotini amalga oshirishning har bir bosqichi samaradorligi mezonlarini aniqlash orqali shunga amin bo'lindiki, ularning har biri xususiy shkala bo'yicha o'lchanishi va baholanishi lozim. Ularning hammasi uchun umumiy shkala sifatida natijalarni darajaviy tavsif asosida tahlil etish imkoniyati aniqlandi: yuqori, o'rta va past.

Yakuniy qism. Xulosa qilib aytganda, oila va maktab o'rtasidagi samarali hamkorlik o'smirlarning aqliy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi yaxshilangan aloqa va hamkorlik o'smirlarning akademik muvaffaqiyatlarini, aqliy qobiliyatlarini va emotsional holatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Bu hamkorlik o'smirlarning o'zlariga bo'lgan ishonchini oshiradi hamda ularning ta'limdagi muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim omil bo'ladi. Oila va maktab birgalikdagi ishlashi orqali o'smirlarning aqliy salohiyatini rivojlantirish va ularning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini oshirishga erishish mumkin. O'smirlarning aqliy va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatish uchun yangi strategiyalar va metodologiyalarni ishlab chiqish zarur bo'ladi.

⁵ Jeynes, W.H. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. // *Urban Education*, 40(3), 237-269. DOI: 10.1177/0042085905274540

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Epstein, J.L., & Sheldon, S.B. (2002). *Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement* // *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308-318. DOI: 10.1080/00220670209596604.
2. Hoover-Dempsey, K.V., & Sandler, H.M. (1997). *Why do parents become involved in their children's education? Review of Educational Research*, 67 (1), 3-42. DOI: 10.3102/00346543067001003.
3. Hill, N.E., & Tyson, D.F. (2009). *Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. Developmental Psychology*, 45(3), 740-763. DOI: 10.1037/a0015362.
4. Chavkin, N.F., & Williams, D.L. (1989). *The minority parent and the elementary school: Attitudes and practices* // *The Elementary School Journal*, 91(3), 273-284. DOI: 10.1086/461599
5. Jeynes, W.H. (2005). *A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement* // *Urban Education*, 40(3), 237-269. DOI: 10.1177/0042085905274540

“OILA VA GENDER” ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ «СЕМЬЯ И ГЕНДЕР»
“FAMILY AND GENDER” RESEARCH INSTITUTE

**OILA, XOTIN-QIZLAR VA
IJTIMOIY HAYOT**
СЕМЬЯ, ЖЕНЩИНЫ И ОБЩЕСТВЕННАЯ ЖИЗНЬ
FAMILY, WOMEN AND SOCIAL LIFE

elektron ilmiy jurnal
электронный научный журнал
electronic scientific journal

1/2025

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2021-yil 17-iyundagi 1190-sonli
“Ommaviy axborot vositasi davlat ro‘yxatidan o‘tkazilganligi to‘g‘risida guvohnoma” berilgan.
“Oila, xotin-qizlar va ijtimoiy hayot” jurnali “Ijtimoiy boshqaruv” jurnalining vorisidir.

*Jurnal mahalla va oila institutlarini mustahkamlash hamda gender tengligiga oid barcha ijtimoiy
masalalar sohasida fanlararo fundamental, ilmiy-amaliy tadqiqotlar va innovatsion g‘oyalarni
tatbiq etishga ixtisoslashgan nashrdir.*

Журналу выдано «Свидетельство о государственной регистрации средств массовой информации»
№ 1190 Управлением печати и информации города Ташкент от 17 июня 2021 года.
Журнал “Семья, женщины и общественная жизнь” считается продолжение журнала “Социальное управление”.

*Настоящий журнал – издание, специализирующееся на применении междисциплинарных,
фундаментальных научно-практических исследований и инновационных идей во всех социальных
вопросах, касающихся укрепления институтов махалли, семьи и гендерного равенства.*

The journal was issued «Certificate of state registration of mass media» No.1190 by the Press and
Information Department of Tashkent city dated June 17, 2021.
The journal «Family, women and social life» is a continuation of the journal «Social management».

*This journal is a publication specializing in the application of interdisciplinary, fundamental scientific
and practical researches and innovative ideas in all social issues related to strengthening the institutions
of makhalla, family and gender equality.*

MUASSIS:

“Oila va gender” ilmiy-tadqiqot instituti

JURNAL TAHRIRIYATI:

Bosh muharrir: **Egamberdiyeva N.**

Bosh muharrir o‘rinbosari: **Musurmanova A.**

Mas’ul kotib: **Mavlonov B.**

Muharrirlar: **Yunusov U., Sobirova E.,
Jabborov U., E.Sultonov**

Sahifalovchi: **Umaraliyev Z.**

Dizaynerlar: **Abdullayev L., Sobirov F.**

Web dizayner: **Yakubov O.**

*Jurnaldagi materiallardan foydalanilganda mualliflik huquqini e’tiborga olgan
holda jurnalga havola berilishi shart.*

*Jurnalga kiritilgan maqola materiallari mazmuni mualliflarning shaxsiy
ilmiy-nazariy yondashuvi va qarashi sifatida talqin qilinadi.*

1940

Nashriyot ro‘yxat raqami № 1043191. 24.09.2021-y.

Bosishga ruxsat etildi: 02.03.2024.

“Times New Roman” garniturası. Qog‘oz bichimi: 60x84 1/8

Nashriyot bosma tabog‘i 11,6.

100000, Toshkent shahri, Mirzo Ulug‘bek tumani,
M.Ismoilıy ko‘chasi 1-G uy.

“Pages Print” МЧЖ bosmaхонасида chop etildi.

Тошкент, Олмазор тумани, Чимбой кўчаси, 8-уй.